

**TIETEELLISEN TUTKIMUKSEN
TIETOSUOJASELOSTE/-ILMOITUS
EU:n yleinen tietosuoja-asetus
12–14 artiklat
Laatimispäivä: 28.2.2023**

Tietoa henkilötietojen käsittelystä Oppilaan osallisuus koulun sosiaalityön dokumentoinnissa -tutkimuksessa

Oppilaan osallisuus koulun sosiaalityön dokumentoinnissa -tutkimuksessa käytetään aineistona henkilötietoja. Tämän selosteen tarkoitus on antaa tietoa käsiteltävistä henkilötiedoista sekä siitä, mistä henkilötiedot ovat peräisin ja miten niitä käytetään tutkimuksessa. Selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia rekisteröidyillä on.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Helsingin yliopisto
Osoite: PL 3 (Fabianinkatu 33), 00014 Helsingin yliopisto

Yhteyshenkilö ja vastuullinen tutkija

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa sekä vastuullinen tutkija:

Nimi: Noora Mäkinen
Tiedekunta/osasto/yksikkö: Valtiotieteellinen tiedekunta
Osoite: PL 18, 00014 Helsingin yliopisto
Puhelinnumero: 050 5732 695
Sähköpostiosoite: noora.makinen@helsinki.fi

Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Helsingin yliopiston tietosuojavastaavaan saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuoja@helsinki.fi.

Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tutkimuksessani *Oppilaan osallisuus koulun sosiaalityön dokumentoinnissa* pyrin selvittämään sitä 1) millaista kuraattorityöstä tehty dokumentointi on, millaisia osallisuuden mahdollisuuksia oppilaille annetaan, 3) millä tavoin oppilaan käsitykset tulevat kuraattorityössä kirjatuiksi ja 4) miten oppilaat itse kokevat oman osallisuutensa.

Tutkimusaineistoja kerätään kolme: 1) esi- ja perusopetuksen kuraattoreille kohdistettu valtakunnallinen kysely, 2) perusopetusikäisten oppilaiden haastattelu viidessä eri kaupungissa (n=50) ja 3) asiakirja-aineisto viiden kaupungin esi- ja perusopetuksessa työskentelevien kuraattorien vuoden 2021 aikana laatimista kirjauksista (n=750).

Tutkimuksen tavoitteena on luoda osallistavan dokumentoinnin malli koulun sosiaalityöhön ja nostaa esiin lasten ja nuorten tasavertaista roolia tiedon tuottajina omaa elämäänsä koskettavissa asioissa omassa arkiympäristössään. Tutkimuksen tavoite on luoda oppilashuoltoon tutkimukseen perustuvia kirjaamisen toimintamalleja, jotka ottavat myös aikaisempaa paremmin huomioon sekä asiakasosallisuuden ja -turvallisuuden että työntekijän oikeusturvan. Tutkimus on osa Asiakirjat osallisuuden ja asiakasturvallisuuden takaajina lapsille tarkoitetuissa palveluissa (ASTULA) -hanketta, joka sai Sosiaali- ja terveysministeriöltä kahden vuoden VTR-rahoituksen vuosiksi 2022–2024. Tutkimus ja sen tulokset edistävät Kansallisen lapsistrategian tavoitteita lasten osallisuuden ja lasten tiedollisten oikeuksien toteutumisesta. Tutkimus linkittyy vahvasti myös Potilas- ja asiakasturvallisuusstrategiaan ja sen täytäntöönpanoon.

Toivoisinkin nyt sinun apuasi tutkimusaineiston keräämisessä. Toivoisin, että vastaisit kyselyyn kuraattorityön dokumentoinnista ja siitä, miten itse toimiessasi kuraattorina koet dokumentoinnin osana työtäsi. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kaikkea kerättyä tietoa käsitellään luottamuksellisesti ja nimettömästi. Kysely on täysin anonymi, joten älä myöskään käytä vastatessasi tunnistetietoja esimerkiksi itsestäsi tai koulusta, jossa työskentelet. Sinusta kerättyjä tietoja säilytetään käyttäjätunnuksella ja salasananalla suojatussa paikassa ja kysely toteutetaan sensitiivisille aineistoille tarkoitettun tietoturvallisen RedCap-alustan kautta.

Kyselyyn antamiasi tietoja käsitellään vain Suomessa, eikä niitä siirretä ulkomaille. Kyselyssä kerätty aineisto julkaistaan tutkimuksen valmistumisen jälkeen Tietoarkiston Aila-järjestelmässä. Sinne tallennettava aineisto on käytettävissä tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun. Tutkimuksen on tarkoitus valmistua vuoden 2026 loppuun mennessä.

Vastaamalla tähän kyselyyn annat minulle oikeuden käyttää kyselyssä kertomiasi tietoja tutkimuksen osana. Mikäli sinulla on jotain kysyttävää tutkimuksesta, voit olla minuun yhteydessä.

Mitä tietoja tutkimusaineisto sisältää

Tutkimuksessa kerätään seuraavat tiedot tutkittavasta: koulutus, työkokemus kuraattorina sekä se, missä esi- tai perusopetuksen vaiheessa työskentelee. Tutkimuksessa kerätään myös kyselyssä mahdollisesti esiin tulevia henkilötietoja, jotka anonymisoidaan tutkijan toimesta analyysivaiheessa.

Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Tallennettavat tiedot saadaan tutkimukseen osallistuvilta kuraattoreilta itseltään.

Arkaluonteiset henkilötiedot

Kyselyssä ei lähtökohtaisesti käsitellä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiä henkilötietoryhmiä (eli arkaluonteisia henkilötietoja), mutta esimerkiksi terveystietoja tai muita arkaluonteisia henkilötietoja voi tulla esiin haastatteluissa. Tällaiset tiedot anonymisoidaan tutkijan toimesta analyysivaiheessa.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

- yleistä etua koskeva tehtävä:
  - tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalain 4 §:n 3 kohta)
  - tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi (tietosuojalain 4 §:n 4 kohta)
- tutkittavan suostumus
- rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen
mikä oikeutettu etu on kyseessä:

Jos henkilötietojen käsittely perustuu tutkittavan suostumukseen, tutkittavalla on koska tahansa oikeus peruuttaa suostumuksensa. Suostumuksen peruminen ei vaikuta ennen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen.

Tietojen vastaanottajat

Tässä tutkimuksessa kerättyjä tietoja ei siirretä tai luovuteta Helsingin yliopiston

tutkimusryhmän ulkopuolelle.

Tietojen siirto Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä Euroopan talousalueen ulkopuolelle, niitä käsitellään ainoastaan EU:n alueella.

Automatisoitu päätöksenteko

Tutkimuksessa ei tehdä automaattisia päätöksiä, joilla on merkittävä vaikutus tutkittaviin.

Henkilötietojen suojaus

Tutkimusaineistoon sisältyviä henkilötietoja käsitellään ja säilytetään suojattuna niin, että ainoastaan niitä tarvitsevat henkilöt pääsevät tarkastelemaan tietoja.

Tietojärjestelmissä käsiteltäviä tietoja suojataan seuraavilla tavoilla:

- käyttäjätunnus ja salasana
- käytön rekisteröinti/lokitus
- kulunvalvonta
- salaus/kryptaus
- kaksivaiheinen tunnistautuminen
- muu, mikä: sensitiivisille aineistoille tarkoitettu REDCap-kyselyalusta

Manuaalista (esim. paperimuodossa tai muuten aineellisessa muodossa) olevaa aineistoa, kuten suostumuslomakkeita, suojataan seuraavilla tavoilla: Kyselyssä manuaalista aineistoa ei synny.

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- Rekisterinpitäjä kerää henkilötiedot ilman suoria tunnistetietoja
- Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa ja säilytetään erillään analysoitavasta tutkimusaineistosta
- Aineisto analysoidaan suorien tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

Henkilötietojen käsittelyn kesto tässä tutkimuksessa

Henkilötietoja käsitellään niin kauan, kunnes tutkimusaineisto on kerätty ja saatu koodattua. Mahdolliset suorat tunnistetiedot poistetaan heti tutkimusaineiston

koodauksen jälkeen. Tiedot koulutuksesta, työkokemuksesta sekä työskentelypaikasta siirretään koodauksen mukana osaksi tutkimusaineistoa. Tutkimuksen on tarkoitus valmistua vuoden 2026 loppuun mennessä.

Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusaineisto hävitetään

Tutkimusaineisto säilytetään tämän tutkimuksen tulosten luotettavuuden arvioimista varten:

ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin

Tutkimusaineisto säilytetään myöhempää, yhteensopivaa tieteellistä tutkimusta varten tietosuoja-asetuksen vaatimusten mukaisesti:

ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin

Tutkimusaineiston säilytys perustuu tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohtiin.

Tutkimusaineiston uudesta tutkimuskäytöstä lähetetään rekisteröidyille uusi tietosuojailmoitus, paitsi jos rekisterinpitäjä ei enää pysty tunnistamaan rekisteröityjä tutkimusaineistosta.

Uudesta tutkimuksesta ei voida lähettää ilmoitusta rekisteröidylle myöskään silloin, jos tietojen toimittaminen olisi mahdotonta tai kohtuuttoman vaivalloista tai jos se estäisi tai vaikeuttaisi suuresti tutkimustarkoitusten saavuttamista (tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 5 kohdan b alakohta).

Missä aineistoa säilytetään ja kuinka kauan: Kyselyssä kerätty aineisto julkaistaan tutkimuksen valmistumisen jälkeen Tietoarkiston Aila-järjestelmässä. Sinne tallennettava aineisto on käytettävissä tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun.

Mitä oikeuksia rekisteröidyllä on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 1 mainittu yhteyshenkilö.

Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus:

- saada pääsy omiin tietoihin

- oikaista tietojään
- poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi
- rajoittaa omien tietojensa käsittelyä
- siirtää tiedot rekisterinpitäjältä toiselle
- vastustaa tietojen käsittelyä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Rekisteröity ei kuitenkaan voi käyttää kaikkia oikeuksia kaikissa tilanteissa. Tilanteeseen vaikuttaa esimerkiksi se, millä perusteella henkilötietoja käsitellään.

Tarkempaa tietoa rekisteröidyn oikeuksista eri tilanteissa löytyy tietosuojavaltuutetun verkkosivuilta: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa>

Oikeuksista poikkeaminen

Tietosuoja-asetus ja Suomen tietosuojalaki mahdollistavat tietyistä rekisteröidyn oikeuksista poikkeamisen silloin, kun henkilötietoja käsitellään tieteellisessä tutkimuksessa ja oikeuksien toteuttaminen estäisi tai vaikeuttaisi suuresti käsittelyn tarkoitusten saavuttamista.

Tarvetta poiketa rekisteröidyn oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi